

Underlagmannen Anders Eriksson i Vålsta, Forsa socken, och hans släktkrets

Thomas Sverker

Publicerad 08 april 2024

Bidrag till »Festskrift tillägnad Urban Sikeborg på hans 60-årsdag«

I denna utredning behandlas underlagmannen i Hälsingland, Anders Eriksson, från Vålsta i Forsa socken i samma landskap. Karriären kartläggs: han började som fogdetjänare 1581, blev sedan underlagman och slutligen, 1605, fogde i Lappmarken upp emot Västersjön. Detta innebar att hans avslutande verksamhetsområde var allra längst norrut i riket, i Västersjöns Finnmark (från Tipisfjord till Varanger). Här tecknas hans biografi, den närmaste släktkretsen utreds och hans hustrus fäderne kartläggs. Slutligen presenteras barnen med korta sammanfattande biografier.¹

Utredningen är del av ett större arbete med syfte att kartlägga Hälsinglands maktelit under 1500-talet, dit underlagmännen och fogdarna naturligtvis räknas. Tidigare har utredningar som berör dessa personer publicerats av undertecknad i *Släkt och Hävd*, *Släktforskarnas årsbok* och *Svensk Genealogisk Tidskrift*.² Urban Sikeborg har med sina omfattande artiklar på 1990-talet lagt en viktig grund för en sådan analys och utgör ett värdefullt referensmaterial i kartläggningen.³ Sikeborgs forskningsarbete har framförallt inriktats på det kluster av maktpersoner som hade sin utgångspunkt i södra Hälsingland och trakterna runt Norrala medan mitt fokus har varit norra Hälsingland, särskilt i trakterna runt Hudiksvall.

Grundläggande källor i detta arbete är främst fogdarnas räkenskapsmaterial, och – i den mån det existerar – information från andra källor. För landskapets prästerskap finns redan ett rätt nyligen utgivet herdaminne för 1500-talet av Jan Brunius;⁴ tonvikten här ligger särskilt på underlagmannen Anders Eriksson i Vålsta, hans närmaste släktkrets, samt fogden och hans män. Utöver att ge svar på

¹ Inledningsvis ett tack till min mångårige vän, mentor och inspiratör Urban Sikeborg, Sollentuna, för hans återkoppling, förändringsförslag och värdefulla hjälp med korrektur.

² Sverker (1993a, 1999, 2000, 2016a, 2016b och 2019).

³ Sikeborg (1990, 1992 och 1997).

⁴ Uppsala stifts herdaminne (2007-, band IV:3).

vilka männen var och hur de tillsattes kommer artikeln också visa på vikten av släktskapsrelationer.

Intresset för underlagmannen Anders Eriksson i Vålsta väcktes när Sikeborg i en artikel⁵ nämnde att det fanns två intressanta domboksutdrag om dennes barn, från 1635 och 1642. När det visade sig att mycket litet var känt om underlagmannens karriär och hans närmaste släktkrets fanns det en anledning att gräva djupare i ämnet.

Underlagman för Hälsingland 1583–1598

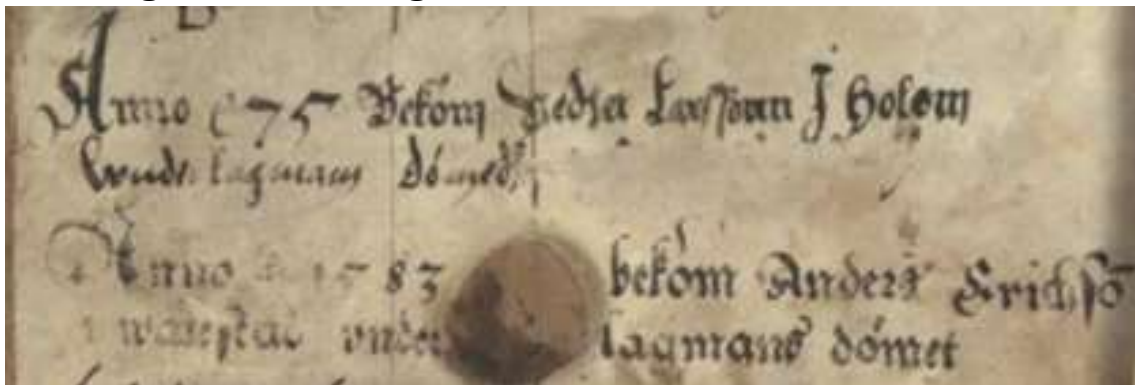

Bild 1. I den medeltida lagbok som underlagmännen i Hälsingland använde (UUB, Ämnesindelade handskriftssamlingen, B 10) har Anders Eriksson på insidan av främre pärmen antecknat när han blev underlagman. Foto: Detalj ur Uppsala Universitetsbiblioteks digitalisering av volymen i Alvin-portalen.

Anders Eriksson är sannolikt identisk med en av hälsingefogdens tjänare med detta namn åren 1581–1582.⁶ Per Larsson i Holm i Högs socken,⁷ som hade tjänat som underlagman i Hälsingland från 1575, hade nyligen avlidit då Anders Eriksson 1583 övertog underlagmanstjänsten. Almquist uppger att han uppehöll det ämbetet till och med 1598.⁸ I sin tjänst använde de hälsingska underlagmännen en medeltida lagbok som innehöll Magnus Erikssons landslag och diverse andra stadgor. På insidan av lagbokens pärm (se bild 1) står det: »Anno etc. [15]75 Bekom Pedher Larsson J Holom Wnderlagmans Dömedh«, och därunder: »Anno etc. 1583 bekom Anders Erichson i Wålestad vnderlagmans dömet».⁹

I riksregistraturet kan man läsa att Johan III år 1582 skrev flera brev till föregångaren på underlagmanstjänsten. Sedan blev det tyst och inga kungliga brev

⁵ Sikeborg (1990, s. 193).

⁶ RA, Hälsinglands handlingar 1581: 3 (opaginerad; RA bildid: A0044140_00029); –1582: 7 (opaginerad; RA bildid: A0044141_A0000029). Han är inte fogdetjänare vare sig före 1581 eller efter 1582, vilket tidsmässigt passar bra in med tanke på att han erhöll lagmanstjänsten 1583.

⁷ Om denne, se Sverker (2016a, s. 33–56).

⁸ Almquist (1954–1955, band 1, s. 425; och 1955, s. 16).

⁹ UUB, ämnesindelade handskriftssamlingen, B 10. Som synes har Per Larsson själv angett i lagboken att han tillträtt 1575, medan Almquist (1954–1955, band 1, s. 425) anger 1577 som tillträdesår. Almquist uppger också att Gullick Mickelsson tjänstgjorde som underlagman 1575–1576; denne var svåger till Per Larsson och kan ha ryckt in å dennes vägnar. Lagboken hade använts av åtminstone en norrländsk underlagman före Per Larsson. Det framgår av vad som anges efter en tillagd medeltida stadga om älgjakt (fol. 122v): »Skrivet av Olof Eriksson, underlagman i Hälsingland och Ångermanland« (»Scriptum per olauum Ericsson legiferum Helsingie et Angermannie terrarum«). Olof Eriksson finns belagd som underlagman i Hälsingland 1502. (Almquist 1954–1955, band 1, s. 425). Om dennes släkt se Sverker (2019, s. 20–22). Kanske var boken ordentligt sliten redan på 1500-talet, eftersom Per Larsson i Holm på insidan av bakre pärmen tillagt: »Ock Leth Jahg Peder Larsson Förbettra Thenna Lagbok Anno etc. [15]79«. Via den kände antikvarien Johan Bure hamnade boken slutligen i Uppsala.

riktades personligen till den nye underlagmannen åren 1583–1584.¹⁰ Efter en tjänstgöring i 15 år som underlagman fick han sluta. Frågeställningen uppkommer naturligtvis: varför?

Tjänsten som underlagman avslutas

Indicier finns på att hertig Karl inte var helt nöjd med Anders Eriksson. Den 14 februari 1598 skrev hertigen till Anders Eriksson i Hälsingland samt underlagmännen i Ångermanland och Medelpad. De beordrades omedelbart att »utan försvar och dröjsmål« infinna sig i Uppsala. I brevet klargjordes att det är deras plikt att inställa sig i Uppsala två gånger per år, vid distingsmarknaden i februari och till Eriksmäss i maj. Där skulle de dels redovisa för överlagmannen hur de skött sina ämbeten, dels överlämna lagmansräntan.¹¹ Ett åtagande de tydligen inte fullföljt det året. För underlagmännen Evert Henriksson i Ångermanland och Anders Eriksson blev 1598 året då de avlägsnades från sina tjänster.¹² Orsaken till bytet av underlagman i Hälsingland kan möjligen sättas i samband med de inre stridigheterna mellan hertigen och Sigismund. Slaget vid Stångebro den 25 september 1598 satte definitivt stopp för Sigismund som kung. Det var oroligt i hela landet, inte minst i Hälsingland. Tre personer i det ledande skiktet i Hälsingland uppges ha fängslats för att de »hållit otillbörliga tal om hertigen«. Hertigen ville att de skulle sändas till Stockholm och deras egendom skulle beslagtas tills saken vidare undersökts. Huruvida Anders Eriksson var bland de fängslade personerna har inte kunnat utrönas. Tre andra ledande personer i Hälsingland hade vid denna tid gått i landsflykt, eftersom de stod på Sigismunds sida. Bland dem fanns Anders Erikssons forna chef (på den tiden fogde) Hans Bjugg.¹³ En delegation från Hälsingland begärde i början av november att hertig Karl skulle tillsätta en ny lagläsare (det vill säga, underlagman)¹⁴ för landskapet, vilket beviljades.¹⁵ Med detta avslutades Anders Erikssons tjänstgöring som underlagman.

Återkomsten – som fogde och underlagman

Efter några år av tystnad erhåller Anders Eriksson ett uppdrag av ett helt annat slag. Den 28 juni 1608 beslutade kammarrådet att den skuld till kronan som »salige Anders Eriksson, fordom lagman i Hälsingland« råkat i skulle betalas av hans änka, då bosatt i Sanna, Hälsingtuna socken.¹⁶ Av räkenskaperna framgår att skulden uppstått då Anders Eriksson varit fogde för Västersjöfinnmarken. Att underlagmannen Anders Eriksson även senare blev fogde har inte tidigare uppmärksamats i litteraturen.

¹⁰ RA, Register till Riksregistraturet 10 (1581–1584).

¹¹ RA, Riksregistraturet, Hertig Karls registratur B 1: 27 (fol. 59v). Med sig skulle de även ha penningarna för lagmansräntan som för detta år uppburits i landet.

¹² För en biografi om Evert Henriksson, se Nordlander (1943). Han ger dock ingen orsak till varför dennes tjänstgöring som underlagman upphörde 1598.

¹³ Om Hans Bjugg och fogden Lasse Larsson, se Sverker (1999, 2019 och 2016a). Om de oroligheter som uppstod i bland annat Hälsingland vid denna tid, se Widmark (1860, s. 198–203).

¹⁴ Rättsskipningen i de norrländska landskapen sköttes sedan medeltiden i första instans av en underlagman för respektive landskap. Underlagmännen lydde till 1611 under (över-)lagmannen i Uppland, med undantag av några år på 1560-talet då den från Hälsingland bördige Anders Sigfridsson (Rålamb) var lagman över Norrland (med undantag av Gästrikland). De norrländska underlagmännen benämns ibland lite oegentligt lagläsare, en term som i övriga delar av landet i första hand avsåg en vikarie för en häradshövding eller lagman. Se Almquist (1954–1955, band 1, s. 13 och 420).

¹⁵ Riksregistraturet, Hertig Karls registratur B 1: 28 (fol. 210–211). De ville ha Olof Andersson, tidigare fogde och landsskrivare, med vilken de hade varit mycket nöjda. Hertigen gick dem till mötes. Om Olof Andersson, se Sverker (2000, s. 162–164).

¹⁶ Hälsinglands handlingar 1604: 1 (opaginerad; RA bildid: A0044163_00087).

Den 16 juni 1604 utsågs Anders Eriksson till fogde över lappmarken av riksföreståndaren hertig Karl. Enligt fullmakten skulle han ta sig till Torne älv, vidare till Torne träsk, över till Titisfjorden och därefter följa sjösidan bort till Varanger. Situationen var aningen komplicerad då flera länder gjorde skatteanspråk inom hans distrikt. Instruktionen blev därför att på vissa ställen indriva hälften av all skatterätt och på vissa ställen en tredjedel. Riksföreståndaren var även noga med att påpeka att eftersom ryssarna i det »evigvarande fridzfördrag« som upprättats 1595 avstått från den skatt de brukat uppbära på sjösidan till svenska kronan så skulle han redovisa och behålla den.¹⁷ I en instruktion av samma datum¹⁸ nämns att norrmännen i vissa fjordar fördrivit samerna och i stället själva slagit sig ner där. När så var fallet skulle dessa norrmän erlægga skatt till Norge. Riksföreståndaren avslutar med att Anders Eriksson ska vara tillbaka i Stockholm till Mikaelmäss, »så frampt tu hafvuer Lijffuet och hälsan«. Eftersom fullmakten förnyades den 10 januari 1605¹⁹ utgår jag från att han vid den tiden ännu inte hade begett sig norrut. Han är kvar i Hälsingland ännu den 15 december 1605, då kammarrådet Nils Andersson till Fårdala utfärdar ett brev för honom i Hudiksvall detta datum att visa upp:

effter the Breffuiser [det vill säga, 'brevvisare'] Anders Erichson Fougde öffuer Wester Lappemarken Nu så well som Tilförende Effter K Maitz giffne Fulmacht och Befalningh, Skall sigh derhedan Begiffue och om alle Saker Granneligen och well Ransake. Så all denn Stundh han Altidh oppå the Besuerlige Resan ware skall, och hans Hustru och Barn må Bliffue frij för all then Rettighet som aff hans Gårdh Sanda Liggandes i Tuna Sochn, i Helsinghlandh vtgå Bör, haffuer iagh fordenskull opå Högb[enämb]d:ne K. M[ai]tz Nådige Behagh vndt och effterlåtitt honom samma gårdh quitt och frij för alle Partzeler som der aff åhrligen Bör vtgå wndantagandes Bråde skatten eller och Andre pålagor som H K. Maitt Befallett haffuer att wtgöres Skall och ingen Bliffue frij derföre (...).

Redan då hade Anders Erikssons familj alltså flyttat till Sanna.²⁰

Räkenskaperna för Norrlands finnmarker 1605 upprättades av Anders Eriksson. I dem nämns också att han betalat tre medföljande personer »att ledsaga honom igenom Lapmarkerne«, och man kan där följa honom på resan. Han uppbar »tärepennningar« för en resa mellan Hudiksvall och till Stockholm för att i räntekammaren redovisa uppbörd och utgifter. För samma år erhöll han 24 tunnor spannmål som lön och underhåll.²¹ År 1606 hade en ny fogde, Barendt von Kolen, tagit över ansvaret,²² och Anders Eriksson och hans tjänare anges ha varit denne följaktig till Västersjön (i Lappland).²³ Och så sent som den 20 oktober 1606 är Anders Eriksson en av dem som får kungens instruktion om hur skatten från Lappmarken ska indrivas.²⁴

År 1606 var Anders Eriksson dessutom engagerad som underlagman i Hälsingland då han uppbar sakören i landskapet.²⁵ Orsaken till hans återkomst till

¹⁷ Riksregistraturet B: 98 (fol. 219v).

¹⁸ Riksregistraturet B: 98 (fol. 219v–220r).

¹⁹ Riksregistraturet B: 99 (fol. 5r–5v).

²⁰ Hälsinglands handlingar 1605: 9 (opaginerad; RA bildid: A0044165_00065).

²¹ RA, Norrlands lappmarker 1605: 10 (opaginerad; RA bildid: A0044637_00016 och A0044637_00017).

²² von Kolen hade i november 1605 fått kungens instruktion om hur samernas skatt skulle utgöras.

²³ Norrlands lappmarker 1606: 5 (opaginerad; RA bildid: A0044638_00070, A0044638_00074 och A0044638_00069).

²⁴ Riksregistraturet B: 102 (fol. 84v).

²⁵ Hälsinglands handlingar 1606: 4 (opaginerad; RA bildid: A0044166_00022). Direkt under denna post anges att sakören av Hudiksvalls stad för 1604 och 1605, vilka försummats att införas i föregående års räkenskaper, hade lagts till, men det anges inte vem som då var underlagman.

underlagmanstjänsten, om än bara temporärt, har inte gått att utröna. Han verkar fortfarande ha varit vid liv den 2 september 1607.²⁶

Hemmanet i Vålsta och hustrun Anna Henriksdotter

Anders Eriksson skrivs i skattelängderna för ett hemman (med senare jordeboksnummer 3) i Vålsta i Forsa socken från 1584 och ännu 1601. Han hade från 1585 skattefrihet för hemmanet, eftersom han som underlagman hade »stora kostnader och omak« för att årligen infinna sig vid lagmanstinget i Uppsala.²⁷ Vid erläggandet av mantalsskatten 1604 skrivs hustru Anna för gården, trots att maken då fortfarande var vid liv, liksom i mantalslängden för Forsa 1606 och i hjonelagslängden för socknen 1609.²⁸ I samband med Anders Erikssons utnämning till fogde i lappmarken flyttade familjen det huvudsakliga boendet närmare Hudiksvall, närmare bestämt till Sanna i Hälsingtuna socken. Efter hans död någon gång 1607–1608 flyttade Anna tillbaka till Vålsta.

En avskrift av Gustav II Adolfs brev av den 6 september 1613 rörande hustru Anna finns i fogderäkenskaperna detta år.²⁹ Av brevet framgår att hon personligen trätt inför kungen i Stockholm. Kungen gör därför vitterligt »att dhenne brefwijserska hustru Anna Hindrichzdotter ifrå Helsingelandh hafwer waritt (...) hijtt till oss, och klageligen giffuidtt tilkienne att hon för stor oförmögenheett och sine afundz mäns Ondhe för föliandhe ähr kommen Vthi stor fattigdom så att hon icke förmår att Vthgiöre dhen deel hon är kommen till resth opå det hemman som hon besitter, Wålestha be:[nemb]dh J Fårssa Sochn, Och ödmiukeligen begärett dher opå tilgiff«. Kungen efterlåter henne den återstående resten samt »helfft annadtt [det vill säga, 1 ½] åhrs frihett dher öfuer så längie hon kan komma sig någorledhes före igen«. Alla, och i synnerhet fogden, förbjuds vålla breviserskan något hinder. Brevet är där daterat den 6 september 1613.

Av avkortningslängden för 1613 i samma bunt framgår att hustru Anna i Vålsta, »een fattigh Enckia«, åtnjöt hemmansfrihet för hela 105 3/5 mål jord. Det hänvisas där också till ett tolvmannabevis av den 13 oktober 1613 om hur hon brukade hemmanet.³⁰ Fogden beviljade henne även 1615 och 1616 frihet från skatt, trots att hennes frihetsbrev bara stadgade frihet för ett och ett halvt år: 1613 och 1614. Detta upptogs i hans resträkenskap; det framgår dock inte om hustru Anna krävdes på skatten eller inte.

Sista gången hon skrivs för hemmanet i skattelängderna är i tiondelängden 1616. Men fordom lagläsaren Anders Erikssons »framledne [!] Enckia« hustru Anna Henriksdotter figurerar också i ett kungligt brev daterat Örebro den 28 februari 1617. Hon hade även då uppsökt majestätet, om än av annan anledning, och i

²⁶ Hälsinglands handlingar 1607: 12 (opaginerad; RA bildid: A0044167_00096). En kvittens av detta datum avser mottagandet av »Siu mark vpå Annders Ersonn som icke war Innförd i löningen oc sinn Reste giordt«. Om han då hade varit död borde han kallats »salige« Anders Eriksson.

²⁷ Hälsinglands handlingar 1585: 1 (opaginerad; RA bildid: A0044144_00010 och A0044144_00040). Det kungliga brevet, daterat den 3 april 1585, finns avskrivet i samma volym (RA bildid: A0044144_00123). Anders Erikssons hemmansfrihet för underlagmanstjänsten medtas i avkortningslängden ännu i Hälsinglands handlingar 1597: 1A (opaginerad; RA bildid: A0044156_00014).

²⁸ Hälsinglands handlingar 1604: 7 (mantalslängd, opaginerad; RA bildid: A0044159_00137), 1606: 4 (mantalslängd, opaginerad; RA bildid: A0044166_00164) och RA, Norrlands handlingar 1609: 6 (hjonelagslängd, opaginerad; RA bildid: A0044510_00080).

²⁹ Hälsinglands handlingar 1613: 3 (opaginerad; RA bildid: A0044177_00208). I Riksregistraturet finns om detta enbart ett ofullständigt referat, med ett annat datum: »För en hustru, ifrå Helsingelandh, Anna be[nemb]dh att bekomme [blankt] Åhrs frijheet för V[t]lagorna Datum then 5. [!] Septemb(ris) åhr etc. 1613« (Riksregistraturet B: 120, s. 397).

³⁰ Hälsinglands handlingar 1613: 3 (avkortningen, opaginerad; RA bildid: A0044177_00113). Notera att hemmanet 1613 var dubbelt så stort som det varit 1584, då det skattade för 48 mål jord.

underdånighet gett till känna att »hon i fioll hafuer mist sin Gårdh af wådeeldh.« Hon beviljas därför två års frihet från såväl vissa som ovissa utlagor, »På dett att hon deste snarere må komma gården till macht igen«.³¹

Hemmanet i Sanna, Hälsingtuna socken, 1605–1609

Anders Eriksson uppges alltså redan 1605 ha ägt en gård i Sanna, Hälsingtuna socken. Denna gård låg strax utanför dåvarande stadsgränsen till Hudiksvall. I frihetsbrevet stadgades att, med tanke på hans besvärliga resa, att hans hustru och barn skulle erhålla frihet från den årliga räntan för hemmanet.³² Första och enda skattelängden där Anders Eriksson skrivs på hemmanet därefter är tiondelängden 1608; året därefter är det änkan Anna.³³

Efter Anders Erikssons tjänstgöring som fogde vid Västersjön år 1605 hade det uppkommit en rest i räkenskaperna på 117 daler. Som vanligt var fogden personligt betalningsansvarig och man krävde att Anders Eriksson eller hans arvingar skulle betala.³⁴ Enligt en kvittens daterad Hudiksvall den 5 april 1609 hade Anders Erikssons »efterleverska« hustru Anna i Sanna då reglerat skulden.³⁵

Anders Erikssons släkt i Forsa socken

Åren 1580–1583 innehades hemmanet i Vålsta av Olof Eriksson.³⁶ Han dömdes 1583 att böta 40 mark för »jungfrukränkning«.³⁷ Att det rör sig om en bror till Anders Eriksson bekräftas av ett ärende vid Uppsala domkapitel år 1595:³⁸ »VI. Om Peder Erichsson på Hudwischwald och hans broder Oluff Erichsson, om ett hemman i Forsa S:[och] Wichstadh, huilket Lagmansens broder i Helsingeland nu besitter.« Ingen ytterligare ledning kring vad saken gällde ges. Samma ärende om Viksta upptas dock mer detaljerat i ett protokoll från konungsnämnden 1595, där överlagmannen och de olika lagmännen för de norrländska landskapen deltog.³⁹

³¹ Hälsinglands handlingar 1617: 11 (opaginerad; RA bildid: A0044185_00131).

³² Hälsinglands handlingar 1605: 9 (opaginerad; RA bildid: A0044165_0006). Brevet är daterat 15 december.

³³ Norrlands handlingar 1608: 7 (opaginerad; RA bildid: A0044508_00072) och 1609: 6 (opaginerad; RA bildid: A0044510_00076). Hemmanet hade tidigare sålts av Erik Andersson i Sanna till Erik Månssons änka Kerstin Sverkildsdotter, och hon uppbjöd det 1605 för tredje gången på Hälsingtuna-Idenors ting (HLA, Gästriklands domsaga, Domböcker vid ordinarie ting A I a:2 (opaginerad; AD bildid: v422437.b430). Om henne och maken Erik Månsson, se Sverker (2016b, s. 126–129). Jag har inte hittat en förklaring till varför hon först förvärvade hemmanet, inte heller till varför Anders Eriksson därefter tog över detta.

³⁴ Norrlands lappmarker 1605: 10 (opaginerad; RA bildid: A0044637_00017) och Hälsinglands handlingar 1604: 1 (opaginerad; RA bildid: A0044163_00077 och A0044163_00075).

³⁵ Hälsinglands handlingar 1604: 1 (opaginerad; RA bildid: A0044163_00088).

³⁶ Hälsinglands handlingar 1580: 4 (opaginerad; RA bildid: A0044139_00162), 1581: 3 (opaginerad; RA bildid: A0044140_00219), 1582: 7 (opaginerad; RA bildid: A0044141_00131), –1583: 6 (opaginerad; RA bildid: A0044142_00150).

³⁷ Hälsinglands handlingar 1583: 6 (opaginerad; RA bildid: A0044142_00210).

³⁸ ULA, Uppsala domkapitlet, Domkapitlets protokoll A 1:1A (41r och 54v).

³⁹ RA, Strödda domböcker och rättegångshandlingar 3 (opaginerad; AD bildid: v797266.b2800 och v797266.b2810). Sidorna i denna dombok är skadade i kanten. Men vad som kan ses är att Per Brandsson [!] brokikare i Hudiksvall kärar mot Olof Eriksson i Viksta i Forsa rörande någon jord som han vill lösa åter, eftersom den olagligt sålts från hans börd. Han framlägger några dokument till stöd. Olof uppvisar däremot fogden Hans Bjuggs och landsskrivarens dombrev som utgetts på landstinget efter rannsaking: Olof, själv en bördeman, har köpt jorden av rätta ägaren. Per Brandsson kan inte klandra köpet, eftersom han både sålt och uppburit pengar för samma jord så när som på en systerdel. (Systemen var då ännu ogift, och hennes morbror och förmyndare Erik Olofsson i Bäck i Forsa hade med hennes samtycke sålt jorden till Olof Eriksson.) Per Brandsson anges ha fått pengar av »sin oechte broder b:d Olof Bra.« [textförlust i marginalen]; denne var avlad »i hordom« medan fadern Brand fortfarande var gift. Per Brandsson lägger fram brev av några ärkebiskopar, »dheruthinnen the kenne honom ware echa och förthensull borde age [det vill säga, 'äge'] arf lijke medh the andre sine echte syskenne, thet honnom tilförenne dhå arfuet föll är wordet förment«. Men rätten dömer till Olof Erikssons fördel och hans jordeköp står fast.

Viksta var grannby till Vålsta i Forsa, och det hemman i Viksta som avses fick senare jordeboksbeteckningen Norrviksta nr 2. Olof Eriksson kan beläggas för detta hemman från 1584.⁴⁰ Det förefaller alltså som att Anders Eriksson övertagit släktgården och att hans bror då flyttat till grannbyn. Sannolikt är företrädaren på gården, Erik Andersson (belagd åren 1556–1557, 1564–1579), deras far.⁴¹

Hustrun Anna Henriksdotter

Vem var Anna Henriksdotter? I detta fall har vi ett för området relativt sett ovanligt patronymikon och en möjlig avgränsning genom att hon kan ha haft sitt ursprung i samma sociala skikt i samhället som maken. Med det avses primärt ledande befattningar inom kronan som till exempel fogdeämbetet, militärer och underlagmän eller kanske inom kyrkan. Sociala nätverk hade ju på denna tid en mycket stor betydelse.

I hjälpskattelängden för Forsa 1599 nämns sist »Her Hendrich i Wålsta en gammal prestman«, som anges äga lite silver enbart.⁴² Detta är naturligtvis intressant och dessutom ett ovanligt namn i Hälsingland vid denna tid. Att denne skulle innehåft en tjänst i Hälsingland (eller Uppsala stift) har inte kunnat påvisas.⁴³ Jag håller dock för troligt att denne gamle prästman är Anna Henriksdotters far, eftersom det inte finns någon annan rimlig förklaring till hans närvaro i denna lilla by och dessutom med detta, för Hälsingland, relativt sett ovanliga namn. Fortfarande 1601 finns han i byn och då står grannen till svars för att ha orsakat prästens sons död; grannen kunde dock med en tolvmannaed svära sig fri från anklagelsen.⁴⁴ Tyvärr ges inga ytterligare upplysningar. Så många präster med namnet Henrik fanns inte på denna tid vilket starkt begränsar antalet möjliga kandidater och borde göra det möjligt att identifiera honom.

Den »gamle prästmannen« Henrik

Vi söker alltså en äldre präst som troligen inte längre är i tjänst. En av de få tänkbara kandidaterna i det dåvarande ärkestiftet med namnet Henrik finns i Ångermanland. Sammanfattningsvis säger Bygdéns herdaminne för Härnösands stift så här om denne:

Henricus Engelberti. Verksam i Sidensjö 1557–1565. Kyrkoherde där 1566–1574. Kyrkoherde i Nordingrå 1575–1594. Prost i Ångermanlands södra kontrakt från 1588. Underskrev Uppsala mötes beslut 1593 och »synes avlidit följande år«. Från 1595 är ny kyrkoherde på plats. Henricus var 1571 landskapets mest förmögne präst. Han köpte 1574 ett hemman i Sätra, Vibyggerå socken.⁴⁵

Bygdén hade fel; herr Henrik dog inte alls omkring 1594. Han återfinns i tiondelängderna varje år för sitt hemman i Sätra ända fram till den 25 april 1599 då tiondelängden är daterad.⁴⁶ Därefter försvinner han ur längderna. När hjälpskattelängden för Ångermanland upprättas i december 1599 finns han inte

⁴⁰ Hälsinglands handlingar 1584: 3 (tiondelängd, opaginerad; RA bildid: A0044143_00196).

⁴¹ Hälsinglands handlingar 1556: 13 (opaginerad; RA bildid: A0044111_00190) till och med 1558: 20 (opaginerad; RA bildid: A0044115_00088), samt från 1564: 9 (opaginerad; RA bildid: A0044123_00286) och fortfarande 1579: 1 (opaginerad; RA bildid: A0044138_00269). 1559–1563 stod en Hans Andersson för gården.

⁴² Norrlands handlingar 1599: 8 (opaginerad; RA bildid: A0044501_00086).

⁴³ Uppsala stifts herdaminne (2017, s. 370). Inte heller jag har kunnat finna något om det trots flera genomgångar av källmaterialet för tiden.

⁴⁴ Hälsinglands handlingar 1602: 11, dombok för Forsa tingslag, (fol. 3r); RA, Svea Hovrätt, Advokatfiskalens arkiv E XI e:3131 (fol. 13r). Sonen är där inte namngiven .

⁴⁵ Bygdén (1923, band 2, s. 4f och band 3 s. 257).

⁴⁶ RA, Ångermanlands handlingar 1599: 2 (tiondelängd för Vibyggerå, opaginerad; RA bildid: A0044339_00075).

med. Men när hjälpskatten uppbärs i Hälsingland samma år återfinns den gamle prästmannen Henrik i Vålsta. Jag anser att det är högst troligt att Anders Eriksson, underlagman i Hälsingland, var gift med dottern till prosten Henricus Engelberti i Ångermanland.

Tidigare har endast två barn till herr Henrik varit kända: sönerna *Per* och *Erik* (Ericus Henrici). Per Henriksson erlägges 1595 tionde för faderns hemman i Sättra, och Erik är belagd som student i Wittenberg 1587–1589 och i Jena 1592–1593.⁴⁷ Szabad⁴⁸ har identifierat den sistnämnde som Erik Henriksson, landsskrivare i Ångermanland. Denne Erik var underskrivare i detta landskap 1596–1597 samt landsskrivare där 1598–1605.⁴⁹

Anders Erikssons barn med Anna Henriksdotter

Henrik präst, troligen = Henricus Engelberti, kyrkoherde i Nordingrå (Ångerm.) 1575–1594.		Erik Andersson belagd 1556– 1557, 1564– 1579		
Anna Henriksdotter i Vålsta, Forsa, d. troligen 1634.	– gift med –	Anders Eriksson i Vålsta, Forsa. Underlagman i Hälsingland, fogde över lappmarken, d. ca 1607–1608.		Olof Eriksson i Vålsta, Forsa, 1580–1583, i Viksta, Forsa, från 1584.
Erik Andersson i Vålsta, Forsa, mönsterskrivare, d. ca 1620–1622.	Henrik Andersson d. c:a 1634.	N. N. Andersdotter g. m. kaptenlöjtnant Hans Gyntesson/ »Gärtt böcker«.	Anna Andersdotter g. m. Daniel Andreae, kyrkoherde i Bergsjö (Häls.) 1628–1648.	Andreas Andreae g. m. Daniel Bergius, kyrkoherde i Roslags-Bro (Uppl.), riksdagsman, d. 1658.
Anders Eriksson är omyndig 1635 men myndig 1638.				

Släkttavla 1.

Strax före 1635 hade barnen till Anders Eriksson och Anna Henriksdotter sålt sitt arvehemman i Vålsta. Arvingarna företrädde vid tinget i ärendet 1635⁵⁰ av kyrkoherden i Bergsjö Daniel Andreae, gift med en dotter till paret. Domboksnotisen lyder:

Wällärdhe Her Daniel Andreae, Kyrckioheerdhe i Bärgsjö bekendhe för rätten att han sampt hans hustrus Sydskon wällärde Her Anders Hindrich Andersson och Hans Ginntesson Captain Lythenampt haffwe oplåthet och Såltd beskedelrige man Lars Märthensson All Dheres Deel, som dhe effter sijne S:[alige] Föraldrar i Wålsth hemmanet Erfft haffuer. Nembligen Jordh effter 10 1/2 öre i skatt, och därföre /sampt för huusen/ bekedde dhe sigh haffwa opburidth Peningar ___ 187 1/2 Daler i Kåpparmynt och Silfwer 112 1/2 lodh.

⁴⁷ Callmer (1976, s. 36) och Klein (1931–1932, band 2, s. 268). Enligt kungligt brev av Uppsala den 13 februari 1589 skulle »Erich Henrici« få kyrkotionde från Torsäckers socken i Ångermanland under tre års tid för »sine På begynthe Studiers förfordringh« (RA, Ångermanlands handlingar 1590: 6 (opaginerad; RA bildid: A0044329_00142).

⁴⁸ Szabad (2001, s. 223).

⁴⁹ Ångermanlands handlingar 1596: 3 (opaginerad; RA bildid: A0044335_00262), 1597: 7 (opaginerad; RA bildid: A0044336_00179), 1598: 6 (opaginerad; RA bildid: A0044338_00224) och 1605: 5 (opaginerad; RA bildid: A0044346_00036).

⁵⁰ HLA, Hälsinglands domsaga, Domböcker vid ordinarie ting A I a:2 (fol. 153v).

Men huad thet löper på then fiärdhe broders Deelen, effter Saligh Erich Andersson så ähr fuller Kiöpet giordt, Men Peningarne icke opburne, till des hans Son Anders Erichsson kommer till mognadhe Ålder, och för[nämb]ne Jordh ähr bådhe Lagbudin och Lagståndin, och honom Dombreff tillsagt.

I december 1642 låter den då avlidne köparens son Mårten Larsson uppbjuda samma hemman på tinget. Köpebrevet anges där vara daterat den 9 april 1635, men som säljare av »sijna och sijne Hustrus huus och Jordh« i Vålsta uppräknas då lite förbryllande »Kyrckioherden wällärde Herr Daniel Andræ i Bärgsjö Sochn, Krigz Predicant wällärdhe Her Anders Andræ, Hans Gärtt böcker och Anders Erichsson«; den sistnämnde anges den 7 september 1638 ha kvitterat mottagandet av sin arvsdel,⁵¹ och hade alltså tidigast detta datum blivit myndig.

Det rör sig tydligen om fem barn till underlagmannen Anders Eriksson och Anna Henriksdotter, två döttrar och tre söner:

- en dotter, gift med herr Daniel.
- en dotter, gift med kaptenlöjtnanten Hans Gyntersson/Hans »Gärtt böcker«
- en son Henrik Andersson
- en son, krigspredikanten Anders Andreae
- en son Erik Andersson, avliden redan 1635.

Domboksnotisen 1635 omnämner visserligen en fjärde brodersdel, men den enklaste förklaringen är väl att skrivaren där råkat slå samman de båda döttrarnas arvslott till en broderlott – enligt landslagen ärvde ju syster hälften av broder.

Uppgiften att även en prästman i Gävle, Olaus Andreae Helsingus, varit en son till underlagmannen måste utgå av kronologiska skäl.⁵²

Mitt fokus nedan är att identifiera barnen till Anders Eriksson och Anna Henriksdotter. För de sedan tidigare kända barnen redovisar jag bara nya uppgifter som framkommit under min utredning, och jag går här inte vidare in på släktens utbredning efter denna generation. För en översikt, se släkttavla 1 ovan.

Erik Andersson (död senast 1622), mönsterskrivare

Han är med hänsyn till namnet kanske den äldste sonen. Eftersom han senare anges vara mönsterskrivare är han sannolikt den Erik Andersson som 1616 uppges varit verksam i Bengt Bagges kompani.⁵³ Han står för Vålstahemmanet från år 1615⁵⁴ och är då ogift; redan 1616 är han dock gift.⁵⁵ Han levde fortfarande 1620 då han dömdes för att ha yttrat okvädesord.⁵⁶ Änkan Sara står för hemmanet i boskapslängden 1622 – i marginalen står då tillagt: »Monster skrifuare död.«⁵⁷ – och ännu 1625.⁵⁸ Erik hade sonen Anders Eriksson.

Henrik Andersson (död omkring 1634)

Han omtalas vid två tillfällen, först i samband med försäljningen av gården i Vålsta och sedan 1634, då testamente erlades för honom och modern till Forsa kyrka.⁵⁹

⁵¹ Hälsinglands domsaga, Domböcker vid ordinarie ting A I a:4 (fol. 57v).

⁵² Uppsala stifts herdaminne vol. IV:3 (2017, s. 329) tillskriver Anders Eriksson en son »Olaus Andreae Helsingus«, präst i Gävle. Herr Olof uppges ha studerat nere i Rostock redan 1563 och avlidit i pesten 1603.

⁵³ Hälsinglands handlingar 1616: 2 (fol. 40v). Som orsak till att underlagmannens änka hustru Anna i Vålsta åtnjuter frihet från utlagor nämns bland annat att »hennes Son ähr nu vnder Bencht Bagges Companij«.

⁵⁴ Hälsinglands handlingar 1617: 11 (tiondelängd för Forsa, opaginerad; RA bildid: A0044185_00320).

⁵⁵ RA, Älvsborgs lösen 1613, vol. 57 (opaginerad; RA bildid: A0066062_00215). Kommissariernas m. fl. räkenskaper för den lokala uppbörden av Älvsborgs lösen, restuppbördslängd för Forsa socken 1619.

⁵⁶ Hälsinglands domsaga, Domböcker vid ordinarie ting, A I a:1 (fol. 80v).

⁵⁷ RA, Boskaps- m. fl. längder, Norrland, 5:2 (opaginerad; RA bildid: A0021554_00058).

⁵⁸ Boskaps- m. fl. längder, Norrland 7 (opaginerad; RA bildid: A0021556_00172).

⁵⁹ HLA, Forsa kyrkoarkiv L I a: 1 (fol. 9v).

Detta innebär dels att han bodde kvar hemma, dels att han avlidit efter att hemmanet sålts. Inga kända barn.

N. N. Andersdotter

Hon var gift senast 1635 med Hans Gyntesson/Hans »Gärtt böcker«. Han uppges detta år ha titeln kaptenlöjtnant, vilket motsvarar kompanichef. Jag har inte lyckats att identifiera vare sig henne eller den år 1635 uppgivna maken.

Anna Andersdotter

Hon var gift med kyrkoherden i Bergsjö Daniel Andreae, som bland annat skrivs för hemmanet om 14 öresland i Vålsta i jordeboken 1631–1633.⁶⁰ Herr Daniel hade från 1619 varit lärare vid Hudiksvalls skola och erhöll tjänsten i Bergsjö 1628. Han förefaller ha avlidit 1648, eftersom mågen Jonas (Joen) Hallenius redan i april detta år utsågs att upprätthålla gudstjänsterna i Bergsjö under nådåret till dess en ny kyrkoherde utsetts.⁶¹ Uppgiften i flera källor att herr Daniel skulle varit gift med en dotter till underlagmannen Lars Nerbelius är felaktig.⁶² Till hans omyndiga barns förmyndare utsågs en »w:[älachta]tt« Anders Olofsson i Hudiksvall,⁶³ som representerade dem i en tvist år 1649 om en pantäng i Viksta, Forsa socken;⁶⁴ dennes hedersepitet tyder på att han åtminstone var borgare i staden.

I litteraturen⁶⁵ tillskrivs Daniel Andreae namnet Berg, men detta är en missuppfattning av hans signatur som kyrkoherde i Bergsjö.⁶⁶

Andreas Andreae Bergius (död 1658)

I den ovannämnda domboksnotisen 1635 tituleras han krigspräst. En sådan vid namn Andreas Andreae Bergius från just Forsa socken blev år 1644 kyrkoherde i Roslags-Bro socken i Uppland. Fant & Låstboms gamla herdaminne för ärkestiftet har inga uppgifter om dennes släkt.⁶⁷ Men namnet, härkomstorten, tidpunkten och yrket krigspräst är tillräckligt starka indicier för att kunna hävda att det är denne som är son till underlagmannen Anders Eriksson.

I 1700-talshandskriften »Album studiosorum ex Helsingia«, en nationsmatrikel, anges Andreas Andreae vara från Forsa och ha skrivits in vid Uppsala universitet 1626.⁶⁸ Han prästvigdes 1629 och värvades därefter som fältpredikant. Herr Anders Berg står som predikant i Maurits Stakes kompani under Upplands ryttare i februari 1631,⁶⁹ och den 28 juli även i Påvel Jonssons kompani där.⁷⁰ Han

⁶⁰ RA, Jordeböcker, Norrlands län 1633: 8 (uppslag 80) och 1631: 6 (uppslag 79). Den ovannämnde Mårten Larsson står redan i jordeboken 1634 för hemmanet. (Jordeböcker, Norrlands län 1634: 5 [uppslag 102]).

⁶¹ Sverker (1993b, s. 360–361).

⁶² Sikeborg (1990, s. 193).

⁶³ Om herr Daniels barn och ättlingar, se Olof Joh. Bromans (död 1750) genealogi »Anders Biörns Sons Slächt i Enånger« i Broman (1911–1953, band 2, s. 777–781).

⁶⁴ Svea Hovrätt, Advokatfiskalens arkiv E XI e:3133 (fol. 223r). Jag har inte försökt ta reda på vem denne Anders Olofsson i Hudiksvall var. Kanske var han en släkting till barnen på moderns sida.

⁶⁵ Så ännu hos Brunius (2017, s. 367).

⁶⁶ Urban Sikeborg har meddelat följande: Vid en första anblick ser herr Daniel ut att skriva sig själv med tillnamnet Berg/Bergh i skattelängderna. Ett exempel är hans underskrift i 1648 års mantalslängd för Bergsjö och Hassela, och som verkar se ut som »Daniel Andr. Berghhh past.[or]« (RA, Mantalslängder, Hudiksvalls län [fol. 70v]). Bokstaven 'h' efter »Berg« är här i själva verket bokstaven 's' i latinsk stil, och därefter har herr Daniel tillagt ett då mycket vanligt förkortningstecken, som liknar just bokstaven 'h', här upprepat i dekorativt syfte. På föregående sida i längden skriver han sig i stället »Daniel Andr p. B.« (fol. 70r). Jämför detta med mantalslängden 1646, som han signerar med vad som liknar »Daniel Andr. past Bergssss« (fol. 71v). Detta ska läsas »pastor Bergs(ioënsis)«, alltså »kyrkoherde i Bergsjö«, ett tidstypiskt sätt för präster att ange vistelseort på latin genom att foga ändelsen -(i)ensis till ortnamnet.

⁶⁷ Jämför Fant & Låstbom (1842–1845, band 1, s. 167).

⁶⁸ UUB, Gästrike-Hälsinge nation, U 700 d (s. 60), med inskrivningsåret 1626: »Andreas Andreae Forssensis. Pastor in Bro«.

⁶⁹ KrA, Rullor, 1631: 1 (fol. 104r).

skeppades över till Tyskland i augusti eller september samma år. Rullorna ger en målande beskrivning av vad Anders fick uppleva.⁷¹ Herr Anders skrivs på nyårsafton 1632 under Maurits Stakes kompani, som deltagit i slaget vid Lützen i november.⁷² Man tog sig sedan över Västpolen och blev hemförlovade till Sverige i juni 1633.⁷³

Andreas Bergius var en av fyra som i juni 1637 förordnades av ärkebiskopen till predikanter vid överstelöjtnant Isak Axelssons regemente (läs: Upplands ryttare).⁷⁴ Den 21 juni skrivs han under överstelöjtnant Påvel Jonssons ryttarkompani då det ska skeppas över till Tyskland.⁷⁵ Han befann sig nere i Tyskland på olika orter 1637–1639 och 1641,⁷⁶ men uppges från maj 1642 befinna sig hemma i Sverige.⁷⁷ Han hade då erhållit rekommendation till Edsbo pastorat, vilket han inte fick.⁷⁸ I rullorna för 1644 är han ersatt med en annan predikant.

Den 13 december 1643 inkom en rekommendation för Andreas Bergius för Roslags-Bro socken. Tämmligen snart framkom det dock att det fanns lokala motståndare mot hans utnämning. Det var före detta landshövdingen i Österbotten, Melchior von Warnstedt, som numera var bosatt i socknen. Han hade på eget bevåg kallat dit komministern på Väddön att predika där istället för Bergius, och förefaller ha vunnit sockenbornas bifall för denne som ny kyrkoherde. Efter undersökning i ärendet suspenderades komministern från Väddön från sin tjänst och Bergius fick tjänsten i Roslags-Bro.⁷⁹ Den 24 juli 1644 presenterade Andreas Bergius drottningens konfirmation på Bro pastorat. Han förmanades då av domkapitlet till »saktmodighet och skicklighet emot åhörarna, trohet och flit i ämbetet«. Prästen på Väddön ombads introducera Bergius i Bro och uppläsa konfirmationen i sockenstugan.⁸⁰ Den 4 december 1644 upprättades inventarium inför Andreas tillträde.⁸¹ Prästgården var ganska förfallen, enligt herr Andreas egna ord, och mot slutet av sin levnad upprättade han, för sin fattiga hustrus skull, en förteckning över alla kostnader han haft för prästgården och som han täckt med sina egna medel. Eftersom en »icke ringa« del av dessa medel kommit från hustruns fäderne- och mödernearv, ville han att hon, »eller och andre våre effterlätne arfwingar«, skulle få tillgodoräkna sig detta en dag.⁸² Riksdagsman 1649 och död 1658.⁸³

Sammanfattning och slutsatser

Inom ramen för denna utredning har Hälsinglands underlagman Anders Eriksson identifierats med den Anders Eriksson som 1604–1605 är fogde för Norrlands

⁷⁰ Rullor, 1632: 2 (fol. 5r och 55r); båda dessa längder är daterade 28 juli 1631.

⁷¹ Av kompaniets 130 ryttare hade tio procent dött inom ett år och då handlade det inte bara om dödsfall i strid; flera dog av sjukdom. Första fallet var på sjön i september 1631, därefter tre fall i Magdeburg i januari 1632, följt av tre till på okänd plats i maj och juni.

⁷² Rullor, 1632: 1 (fol. 19r).

⁷³ Rullor, 1633: 1 (fol. 3r).

⁷⁴ Rullor, 1637: 5 (fol. 38r).

⁷⁵ Rullor, 1637: 5 (fol. 2r).

⁷⁶ Rullor, 1638: 2 (fol. 3r), 1638: 6 (fol. 10r), 1638: 2 (fol. 1r), 1639: 2 (fol. 12r), 1639: 2 (fol. 32r), 1641: 4 (fol. 21r) och 1642: 3 (fol. 15r).

⁷⁷ Rullor, 1643: 4 (fol. 16r) och 1644: 2 (fol. 17r).

⁷⁸ Fant & Låstbom (1842–1845, band 1, s. 169).

⁷⁹ Turerna kring tillsättandet av kyrkoherdetjänsten i Upplands-Bro återges i Uppsala domkapitels protokoll, huvudserie, A 1: 3 (1643–1652): 13 december 1643, fol. 36v; – 14 februari 1644, fol. 43v–44r; – 19 februari 1644, fol. 45r; – 6 mars 1644, fol. 47v–48v; – 20 mars 1644.

⁸⁰ Uppsala domkapitels protokoll, huvudserie A 1: 3 [24 juli 1644, fol. 63v].

⁸¹ SSA, Roslags-Bro kyrkoarkiv, L I a: 1 (fol. 1r).

⁸² Roslags-Bro kyrkoarkiv, L I a: 1 (s. 6–10). Listan omfattar förbättringsåtgärder år för år perioden 1644–1656.

⁸³ Fant & Låstbom (1842–1845, band 1, s. 169).

lappmarker med uppdrag ända upp till Vita havet. Underlagmannens biografi har kompletterats, hans hustrus identitet utretts och hans barns öden redovisats. En trolig identifiering av hustrun Anna Henriksdotters far med en prost från Ångermanland har lagts fram. Det har inte kunnat påvisas varför just Anders Eriksson blev underlagman, men flera intressanta spår och indicier ger förutsättningar att finna svaret på även den frågan. Resultatet av den forskningen planeras att presenteras i en separat artikel.

Anders Erikssons biografi i korthet

Fogdetjänare 1581–1582. Underlagman i Hälsingland 1583–1598 och 1606. Fogde i Västersjöfinnmarken 1604–1605. Död efter 3 september 1607 men före 28 juni 1608. Ägde hemman i Vålsta, Forsa socken, för vilket han skrivs 1584–1601, och ett i Sanna, Hälsingtuna socken, 1605–1608. Gift med Anna Henriksdotter, bosatt 1605–1609 på gården i Sanna för att därefter flytta tillbaka till Vålsta. Hon miste gården i Vålsta i eldsvåda omkring 1613 och erhöll därför skattefrihet. Död sannolikt 1634, då testamentpengar efter henne inlämnades till kyrkan.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

[RA =] Riksarkivet

Riksregistraturet (SE/RA/1112.1)

B Riksregistraturet

98 (1604)

99 (1605)

102 (1606)

120 (1613)

B1 Hertig Karls registratur

27 (1598)

28 (1598)

Register till riksregistraturet (SE/RA/1112.3/1)

10 (1581–1584)

Landskapshandlingar, Hälsinglands handlingar (SE/RA/5121/5121.12)

1556: 13, 1558: 20, 1564: 9, 1579: 1, 1580: 4, 1581: 3, 1582: 7, 1583: 6, 1584: 3, 1585: 1,
1597: 1A, 1601: 7, 1602: 11, 1604: 1, 1604: 7, 1605: 9, 1606: 4, 1607: 12, 1613: 3, –1616: 2,
1617: 11

Landskapshandlingar, Ångermanlands handlingar (SE/RA/5121/5121.14)

1590: 6, 1596: 3, 1597: 7, 1598: 6, 1599: 2, 1605: 5

Landskapshandlingar, Norrlands handlingar (SE/RA/5121/5121.17)

1599: 8, 1608: 7, 1609: 6

Landskapshandlingar, Norrlands lappmarker (SE/RA/5121/5121.18)

1605: 10, 1606: 5

Älvsborgs lösen 1613 (SE/RA/5117)

IV Kommissariernas m. fl. räkenskaper för den lokala uppbörden av Älvsborgs lösen

57 (restuppbörd 1619)

Boskaps- m. fl. längder, Norrland (SE/RA/55201.9)

5 (1622), 7 (1625)

Jordeböcker, Norrlands län (SE/RA/55201/55201.24)

1 (1631: 6), 5 (1633: 8), 7 (1634: 5)

Mantalslängder 1642–1820, Hudiksvalls län (SE/RA/55203/55203.25)

1 (1646), 3 (1648)

Strödda domböcker och rättegångshandlingar (SE/RA/130)

3 (1528–1625)

Svea Hovrätt, Advokatfiskalens arkiv

Häradsrätters renoverade domböcker (SE/RA/420422/02/E/E XI e)

3131 (Gävleborgs län nr 1) (1601–1634)

3133 (Gävleborgs län nr 2) (1646–1650)

[HLA =] Riksarkivet i Härnösand (tidigare Landsarkivet i Härnösand)

Forsa kyrkoarkiv (SE/HLA/1010037)

Räkenskaper för kyrka, huvudböcker, L I a: 1 (1602–1737)

Gästriklands domsagas häradsrätts arkiv (SE/HLA/1040018)

A Domböcker och protokoll

A I a Domböcker vid ordinarie ting

2 (1604–1619)

Hälsinglands domsagas häradsrätts arkiv (SE/HLA/1040029)

A Domböcker och protokoll

A I a Domböcker vid ordinarie ting

1 (1618–1629)

2 (1630–1639)

4 (1643–1644)

[ULA =] Riksarkivet i Uppsala (tidigare Landsarkivet i Uppsala)

Uppsala domkapitel (SE/ULA/11630/1)

A 1 Domkapitlets protokoll, huvudserie

1 A (1593–1608)

3 (1643–1652)

[KrA =] Krigsarkivet

Rullor 1620–1723 (SE/KrA/0022)

1631: 1, 1632: 1, 1632: 2, 1633: 1, 1637: 5, 1638: 2, 1638: 6, 1639: 2, 1641: 4, 1642: 3,
1643: 4, 1644: 2

[SSA =] Stockholms Stadsarkiv

Roslags-bro kyrkoarkiv (SE/SSA/1552)

Räkenskaper för kyrka, huvudserie L I a:1 (1645–1750)

[UUB =] Uppsala Universitetsbibliotek

Ämnesindelade handskriftssamlingen

B Juridik

B 10, Magnus Erikssons landslag och andra senmedeltida svenska lagtexter
(Alvin-identifikator: urn:nbn:se:alvin:portal:record-90664)

U Gästrike-Hälsinge nations arkiv

U 700 d, »Album studiosorum ex Helsingia« (Alvin-identifikator:
urn:nbn:se:alvin:portal:record-403119)

Tryckta källor och litteratur

Almquist, J.-E., (1954–1955), *Lagsagor och domsagor i Sverige: med särskild hänsyn till den judiciella indelningen*. Stockholm. LIBRIS: 54406.

Almquist, J.-E., (1955), *Lagmän och häradshövdingar i Sverige c:a 1350–1950 / i alfabetisk ordning uppställda*. Stockholm. LIBRIS: 490183.

Broman, O. J., (1911–1954), *Olof Joh. Bromans Glysisvallur: och öfriga skrifter rörande Helsingland*. Uppsala. LIBRIS-ID: 2214952.

Bygdén, L., (1923–1926), *Hernösands stifts herdaminne*. Uppsala: Almquist & Wicksell. LIBRIS-ID: 490177.

Callmer, C., (1976), *Svenska studenter i Wittenberg*, Personhistorisk tidskrift 72:1/2, s. 1–147. Skrifter utgivna av Personhistoriska samfundet 17. LIBRIS: 7790606.

Fant, J. E. & A. Th. Låstbom, (1842–1845), *Upsala ärkestifts herdaminne*, Wahlström & Låstbom. LIBRIS-ID: 1799831.

Klein, E., (1931–1932), *Bilder ur Sveriges historia: svensk kultur från urtid till nutid*. Stockholm. LIBRIS: 1346978.

Nordlander, J., (1943), *Underlagmannen Evert Hindersson på Holms gård, hans släkt och grannar*. Stockholm. LIBRIS: 859532.

Sikeborg, U., (1990), »Prästerskap i Norrala pastorat, Hälsingland, fram till 1600-talets mitt samt kyrkoherdar i Söderala pastorat 1555–1656: personhistoriska anteckningar«, *Släkt och Hävd 1990:3*, s. 153–217. LIBRIS: 2080761.

Sikeborg, U., (1992), »Anders Sigfridsson (Rålamb) och hans släktkrets i Hälsingland«, *Släkt och Hävd 1992:3*, s. 129–192. ISSN: 0489-1090.

Sikeborg, U., (1997), »Fogden Lasse Olsson ('Björnram') och hans ättlingar i Hälsingland«, *Släktforsknings årsbok 1997*, s. 89–150. LIBRIS: 2307676.

Sverker, Th., (1993a), »Ericus Magni, stamfar till släkten Svinfot samt om några andra präster i 1500-talets Hälsingland«, *Släkt och Hävd 1993:3/4*, s. 437–457. ISSN: 0489-1090.

Sverker, Th., (1993b), »Kompletteringar och rättelser till genealogiska arbeten: Släkt och Hävd 1990:3–4, s 153–217 och 1991:3–4 s 445–452, Urban Sikeborg Prästerskap i Norrala pastorat i Hälsingland«, *Släkt och Hävd 1993:2*, s. 359–361. ISSN: 0489-1090.

Sverker, Th., (1999), »Några borgmästarsläkter i Hudiksvall 1582–1680«, *Släktforsknings årsbok 1999*, s. 103–170. Stockholm. LIBRIS: 2891637.

Sverker, Th., (2000), »Olof Andersson, fogde i Hälsingland 1591–94 – hette han Burman?«, *Släkt och Hävd 2000:3*, s. 162–164. ISSN: 0489-1090.

T. Sverker

Sverker, Th., (2016a), »Underlagmannen Lasse Nilsson i Finflo, Hälsingtuna socken och hans släktkrets«, *Svensk Genealogisk Tidskrift 2016:1*, s. 33–56. ISSN: 1654-1731.

Sverker, Th., (2016b), »Andreas Magni (död 1600), kyrkoherde i Forsa i Hälsingland, och hans släktkrets«, *Svensk Genealogisk Tidskrift 2016:2*, s. 119–144. ISSN: 1654-1731.

Sverker, Th., (2019), »Åkre och Lönnånger i Rogsta socken samt ursprunget för släkten Drake från Hudiksvall«, *Svensk Genealogisk Tidskrift 2019:1*, s. 1–24. ISSN: 1654-1731.

Szabad, C., (2001), »Ångermanlands präster i äldre tider: ett supplement till Bygdéns herdaminne«, *Släktforskarnas årsbok 2001*, s. 183–264. LIBRIS: 3387233.

Uppsala stifts herdaminne, (2007–), *Serie 4, Missionstid, medeltid, reformationstid*. Uppsala: Stiftshistoriska kommittén i Uppsala. LIBRIS-ID: 10361872. ISSN: 1654-1987f.

Widmark, P. H., (1849–1860), *Beskrifning öfver provinsen Helsingland hörande till Gefleborgs län*. Gävle. LIBRIS: 1358668.